

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора наук з державного управління, професора,
професора кафедри публічного управління і проектного менеджменту

ДЗВО «Університет менеджменту освіти»

Національної академії педагогічних наук України

Олійник Наталії Іванівни

на дисертаційну роботу Мужиченка Євгена Олександровича на тему:

«Механізми державного регулювання розвитку

житлово-комунального господарства в умовах цифровізації»,

подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії

з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування»

за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування»

Актуальність обраної теми

Актуальність дисертаційної роботи Мужиченка Євгена Олександровича зумовлена сучасними процесами цифрової трансформації системи державного управління та необхідністю підвищення ефективності функціонування житлово-комунального господарства України. В умовах децентралізації, воєнних викликів, необхідності відновлення комунальної інфраструктури та забезпечення сталого розвитку територіальних громад особливого значення набуває формування дієвих механізмів державного регулювання розвитку ЖКГ на основі цифрових технологій. Сфера житлово-комунального господарства є важливою складовою національної економіки, від ефективності функціонування якої залежить рівень якості життя населення, соціальна стабільність та належний стан інженерної й комунальної інфраструктури держави.

У сучасних умовах традиційні механізми державного управління житлово-комунальним господарством дедалі частіше демонструють обмежену результативність, що обумовлює необхідність їх модернізації та адаптації до цифрових викликів. Впровадження цифрових рішень у систему управління ЖКГ сприяє підвищенню прозорості управлінських процесів, оперативності

прийняття рішень, ефективності використання бюджетних ресурсів, а також покращенню якості житлово-комунальних послуг. Особливої актуальності набуває використання цифрового моніторингу, електронних платформ взаємодії, систем автоматизованого контролю та цифрового тарифоутворення, що дозволяє посилити координацію між органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами ЖКГ і споживачами послуг.

Відповідно до цього, варто відмітити наукову і прикладну значущість дисертаційної роботи Мужиченка Євгена Олександровича на тему: «Механізми державного регулювання розвитку житлово-комунального господарства в умовах цифровізації», спрямовану на розвиток теоретико-методичних положень та обґрунтування практичних рекомендацій щодо механізмів розвитку державного регулювання житлово-комунального господарства в умовах цифровізації.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційну роботу Мужиченка Є. О. виконано в межах плану науково-дослідних робіт Національного університету «Чернігівська політехніка» за темами: «Механізми державного управління регіональним розвитком в умовах переформатування владних відносин» (№ 01200105292); «Публічне управління та децентралізація влади» (№ 01200101815); «Європейський досвід 21 інноваційного розвитку системи публічного управління для забезпечення суспільної стабільності України» (№ 0120U104277).

Внеском автора у виконання зазначеної теми є проведення наукових досліджень в частині визначення рекомендацій щодо механізмів розвитку державного регулювання житлово-комунального господарства в умовах цифровізації.

Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій

Основні результати дисертаційного дослідження, отримані здобувачем та сформульовані висновки й практичні рекомендації характеризуються належним рівнем обґрунтованості та достовірності. Це підтверджується опрацюванням наукових праць вітчизняних і зарубіжних учених, присвячених питанням державного регулювання житлово-комунального господарства, цифровізації управлінських процесів та впровадження цифрових технологій у сферу публічного управління. У роботі використано статистичні та аналітичні матеріали, що дало змогу всебічно оцінити сучасний стан і перспективи цифрової трансформації ЖКГ.

У процесі дослідження автором застосовано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів, зокрема системний і комплексний підходи, методи аналізу та синтезу, абстрагування, узагальнення, порівняльного та статистичного аналізу. Це забезпечило належний рівень наукового обґрунтування отриманих результатів, теоретичних положень і практичних рекомендацій щодо вдосконалення механізмів державного регулювання ЖКГ на основі цифрових рішень. Отримані результати підтверджують їх наукову новизну, достовірність і практичну значущість.

Структура та зміст дисертації, її завершеність і відповідність установленим вимогам щодо оформлення

Структура і зміст дисертаційної роботи відповідають вимогам до оформлення дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії, визначеним чинними нормативними документами Міністерства освіти і науки України. Дисертаційна робота містить усі необхідні структурні елементи та включає вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел і додатки. Загальний обсяг дисертації становить 203 сторінки комп'ютерного тексту. У роботі представлено 22 таблиці, 8 рисунків та 17 додатків. Список використаних джерел налічує 266 найменувань.

Текст дисертації викладено логічно, послідовно та грамотною науковою мовою. Стиль подання матеріалу відповідає сучасним вимогам до наукових досліджень у сфері публічного управління та цифрової трансформації. Структурна побудова роботи забезпечує цілісне сприйняття теоретичних положень, аналітичних результатів і практичних рекомендацій. Використаний понятійно-категоріальний апарат є коректним та відповідає сучасному рівню розвитку науки в галузі державного регулювання житлово-комунального господарства.

У першому розділі (Розділ 1, с. 27-71) дисертаційної роботи досліджено теоретико-методологічні засади державного регулювання розвитку житлово-комунального господарства. Розкрито сутність ЖКГ як об'єкта державного управління, його роль у забезпеченні соціально-економічної стабільності та функціонуванні інфраструктури держави. Проаналізовано наукові підходи до трактування механізмів державного регулювання, узагальнено еволюцію наукової думки та обґрунтовано необхідність переходу до цифрово-орієнтованих підходів управління.

У другому розділі (Розділ 2, с. 73-116) здійснено комплексний аналіз сучасного стану житлово-комунального господарства України та практики його державного регулювання в умовах цифровізації. Досліджено ключові показники функціонування галузі, стан інфраструктури та вплив зовнішніх факторів, зокрема воєнних дій. Значну увагу приділено оцінці рівня впровадження цифрових технологій, визначенню проблем та ризиків розвитку ЖКГ. Використання економіко-статистичних, порівняльних методів і SWOT-аналізу дозволило сформулювати обґрунтовані висновки щодо необхідності цифрової трансформації галузі.

У третьому розділі (Розділ 3, с. 119-149) обґрунтовано напрями вдосконалення механізмів державного регулювання розвитку житлово-комунального господарства на основі цифрових технологій. Розроблено концептуальну модель цифрової трансформації управління галуззю, що базується на багаторівневій взаємодії між органами державної влади, місцевого

самоврядування та підприємствами ЖКГ. Удосконалено організаційно-економічні та інституційні механізми державного регулювання через впровадження цифрових платформ, аналітичних систем, цифрового тарифоутворення та інструментів контролю використання ресурсів. Обґрунтовано доцільність формування єдиного інформаційного середовища для підвищення ефективності управління галуззю.

Отримані результати дослідження є завершеними, науково обґрунтованими, характеризуються новизною та мають вагоме теоретичне і практичне значення для органів державної влади, місцевого самоврядування, підприємств ЖКГ та освітнього процесу.

Наукова новизна одержаних результатів

Науковою новизною роботи дисертаційної роботи, виконаної Мужиченком Є.О. є розробка концептуальної моделі державного регулювання розвитку ЖКГ на основі цифрових технологій, яка на відміну від існуючих, передбачає застосування комплексного інституційного підходу до формування системи управління ЖКГ на основі реалізації цифрових рішень, що побудовано на принципах багаторівневої взаємодії між рівнями та формування нормативно-координаційного, інституційно-регуляторного та інноваційно-цифрового взаємозв'язку, сутнісно модель обґрунтовує необхідність переходу від традиційної системи управління галуззю до цифрово-орієнтованої моделі регулювання.

Автором удосконалено підходи щодо формування механізмів державного регулювання розвитку житлово-комунального господарства, які, на відміну від існуючих, ґрунтуються на системній інтеграції цифрових рішень, моніторингу та контролю; підходів до розробки методології оцінювання ефективності державного регулювання розвитку житлово-комунального господарства, що полягає у використанні цифрових індикаторів результативності та дозволяє комплексно враховувати соціальні, економічні й управлінські ефекти цифровізації галузі; положення щодо посилення ефективності організаційно-

економічних та інституційних механізмів державного регулювання розвитку житлово-комунального господарства в умовах цифровізації, що, на відміну від існуючих підходів, ґрунтуються на інтеграції цифрових інструментів управління та механізмів міжрівневої координації.

За результатами дослідження дістали подальшого наукового розвитку: підходи до розширення системи класифікації механізмів державного регулювання ЖКГ, враховуючи інноваційно-цифровий механізм, що дозволить забезпечити комплексну координацію розвитку галузі на всіх рівнях регулювання; розроблення та впровадження дорожньої карти розвитку житлово-комунального господарства на основі впровадження цифрових технологій, що дозволяє поетапно модернізувати систему державного регулювання галуззю та враховує інституційні, інноваційні та соціально-економічні виклики; підходи до використання електронних та аналітичних платформ у процесах державного регулювання розвитку житлово-комунального господарства, що передбачають створення централізованих та регіональних інформаційних екосередовища, де особлива увага приділяється контролю якості даних, захисту конфіденційної інформації та формуванню дієвого комунікаційного каналу між усіма рівнями регулювання та споживачами.

Наукове та практичне значення отриманих результатів

Практичне значення наукових результатів дисертаційного дослідження Мужиченко Є.О. полягає у можливості їх використання в діяльності суб'єктів житлово-комунальної сфери та органів публічної влади України. Окремі положення та рекомендації впроваджено в практику Управління житлово-комунального господарства Святошинської РДА м. Києва для удосконалення механізмів регулювання ЖКГ, зокрема фінансово-економічних, тарифних та цифрових інструментів (довідка № 107-39-350 від 31.03.2026).

Результати також використано Комунальним підприємством «Керуюча компанія з обслуговування житлового фонду Святошинського району м. Києва»

при впровадженні цифрових рішень у програмні комплекси підприємства (довідка № 107/56-789 від 26.03.2026).

Крім того, результати впроваджено в діяльність Асоціації об'єднань співвласників багатоквартирних будинків та ЖБК Святошинського району м. Києва для формування сучасного інституційного підходу до управління ЖКГ на основі цифрових рішень (довідка № 300326-2 від 30.03.2026).

Одержані результати також використано в навчальному процесі Національного університету «Чернігівська політехніка» при викладанні профільних дисциплін (довідка № 202/08-540 від 30.03.2026).

Повнота опублікованих результатів дисертації

Наукові результати дисертаційного дослідження Мужиченка Євгена Олександровича отримали необхідну апробацію. Ознайомлення зі змістом наукових праць свідчить про повноту відображення в них основних положень та результатів дисертації.

Загалом здобувачем опубліковано 8 наукових праць, які відображають основні положення та результати дисертації. Зокрема, 1 стаття надрукована у виданні, що індексується у наукометричній базі Scopus, 4 статті опубліковано у фахових виданнях України, а також 3 публікації представлені у збірниках матеріалів міжнародних науково-практичних конференцій.

Публікації містять теоретичні та практичні результати дослідження, що дозволяє зробити висновок про достатній рівень наукової апробації роботи та відповідність вимогам до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації.

Позитивно оцінюючи наукову логіку та системність дослідження, вважаємо за доцільне звернути увагу на окремі дискусійні положення дисертаційної роботи та висловити рекомендації щодо їх подальшого розвитку.

1. У першому розділі дисертації автором представлено організаційну структуру житлово-комунального господарства (стор.29), яка включає житловий фонд та комунальний фонд з визначеними автором складовими. На нашу думку, розглядаючи організаційну структуру житлово-комунального господарства варто було б виділити підгалузі, які є потенційно-конкурентними та підгалузі, які є природними монополіями. Крім того потребує обґрунтування включення до складу житлово-комунального господарства сфер електропостачання та газопостачання, які функціонують у межах окремих ринків енергетики та не належать безпосередньо до житлово-комунального господарства у вузькому нормативно-правовому розумінні.
2. У підрозділі 1.2 (стор. 40–59) автор пропонує класифікацію механізмів державного регулювання, до складу якої включає нормативно-правовий, інституційний, організаційно-управлінський, фінансово-економічний, тарифний, контрольно-наглядовий та соціальний механізми. На нашу думку, дискусійним є виокремлення тарифного механізму як самостійного виду механізмів державного регулювання. Враховуючи чинну систему регулювання діяльності НКРЕКП, тарифоутворення є складовою фінансово-економічного механізму та реалізується через відповідні економічні інструменти.
3. У другому розділі проведено аналіз сучасного стану розвитку житлово-комунального господарства України та рівня впровадження цифрових технологій у сферу ЖКГ (п. 2.1). Разом з тим, результати дослідження могли б бути доповнені більш детальним аналізом регіональних диспропорцій цифрового розвитку житлово-комунального господарства.
4. У третьому розділі автором запропоновано практичні рекомендації щодо впровадження цифрових інструментів управління та контролю розвитку ЖКГ (п. 3.2). Разом з тим, окремі рекомендації щодо реалізації концептуальної моделі державного регулювання розвитку ЖКГ на основі цифрових технологій потребують більш детального висвітлення механізмів

їх практичного впровадження в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення України

5. Варто зазначити, що визначені автором завдання для досягнення поставленої мети не кореспондуються у повній мірі із зробленими загальними висновками до дисертаційного дослідження (стор. 149-152).
6. Варто звернути увагу, що загальний обсяг дисертаційної роботи 203 сторінки комп'ютерного тексту. Обсяг основного тексту роботи складає 134 сторінки, що є на межі необхідного обсягу (зазвичай обсяг дисертації доктора філософії (PhD) становить від 150 до 250 сторінок).

Наведені зауваження мають переважно рекомендаційний і дискусійний характер та не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи, яка є завершеним науковим дослідженням і має вагоме теоретичне та практичне значення.

Загальні висновки та оцінка дисертації

Дисертація Мужиченка Євгена Олександровича «Механізми державного регулювання розвитку житлово-комунального господарства в умовах цифровізації» є завершеною, самостійно виконаною та цілісною науковою працею, що відповідає принципам академічної доброчесності та виконана на належному науковому рівні.

Дослідження спрямоване на вирішення актуального наукового завдання щодо вдосконалення теоретико-методологічних засад і розроблення практичних рекомендацій з удосконалення механізмів державного регулювання ЖКГ в умовах цифрової трансформації.

За змістом, структурою, обсягом та оформленням дисертаційна робота відповідає Вимогам до оформлення дисертації, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 «Про затвердження» (зі змінами), Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року

№ 261 (зі змінами) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами).

Узагальнення результатів дає підстави стверджувати, що автор дисертації заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний опонент:

д.держ.упр., професор,
професор кафедри публічного
управління і проектного менеджменту
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»
Національної академії педагогічних наук України

Олійник Н. І.